

Oral History Kosovo

IZVOD IZ INTERVJUA

[Dug intervju usmene istorije sa pripovedačicom je vođen 22. maja 2021. u Prištini. Na zahtev pripovedačice za anonimnost, uklonili smo identitet.]

Intervjuerka: Da li misliš nekad o ratu? Kako je...

Sagovornica: Ja?

Intervjuerka: Da.

Sagovornica: Mislim, jer sam ja to doživela. Tokom rata sam rodila stariju ćerku u državnoj bolnici. Nije svako smeo da ode u bolnicu. Ja ne znam kako sam skupila hrabrost i otišla. Kad krene brzo, nemaš vremena da misliš kuda ideš. Uvek sam planirala Vranjevac, jer je tu bila [bolnica] "Majka Tereza" porođaji su se tu obavljali. Ali ne znam, sve se brzo desilo i bio je prvi porođaj, nisam smela tamo jer teške slučaje su vodili u bolnicu, a u bolnici se posle nisu bavili tobom kad bi videli odakle dolaziš.

Ja sam otišla direktno u državnu bolnicu. Otišla sam oko 8:00, do 11:00 niko nije obratio pažnju da se neko porađa. Nikoga, uopšte, uopšte nisi čuo da priča na albanskom. Bila sam u hodniku, bio je septembar i bilo je jako, jako hladno. I malo sam se uplašila, malo emocije, znaš, imaš neku jezu. Došao je, kad im je palo na pamet da sam tu. Došli su, uzeli me: "Zašto si došla?" Rekla sam: "Bogami da se porodim, nisam došla da sedim ovde". Uzeli su me i pregedali, rekli su: "O, pa nema vremena". Kad su videli da je stiglo vreme za ćerku, uzeli su me i odveli u boks.

Bila je tu jedna, ne znam da li je bila [medicinska] sestra, ili doktorka, ili šta već, ne znam. Čula sam je kako priča albanski. Rekla sam joj: "Molim te", rekoh: "jel možeš da budeš blizu mene jer ja ne znam, ne znam srpski?" Jer sam malo razumela, ali ne mnogo. Rekla je: "Da, nemoj da brineš", kaže: "uopšte". I više je nikad nisam videla, nije došla tu, rodila se ćerka, da sam otišla i u "Majku Terezu" ne bi bilo nikakvih komplikacija. Ali tu te nisu pitali, čak sam ih čula kako kažu: "Ma reži je", kaže: "šta te briga", znaš, tako. I sekli su me malo, nije bilo potrebno, nisu me više sekli, i rodila se ćerka, uzeli su je i odveli.

Jer tada ih nisu puštali blizu kao sad, uzeli su ćerku, samo sam je čula kako je plakala i više je nisam videla.

Mene su ostavili tako nepokrivenu, smrzla sam se. Toliko je bilo hladno, u to vreme bi ti bilo hladno i da je leto. O Bože, videla sam jednu onu, rekla sam: “Samo mi dodaj”, jer nisam mogla da dohvatim ćebe. Nisam smela da se pomerim: “Ajde”, rekoh: “dodaj mi ćebe”. Donela mi je ćebe, ne znam kako da kažem, neka ćebad koju su davali kao pomoć, crno loše ćebe, i bilo je skroz mokro. Nije da mi je učinila uslugu, nego mi je napravila još gore, četiri sata tako, skroz mokra. Ne znam kako sam uspela da ostanem zdrava i da ne dobijem neku tešku prehladu, ali možda te Bog čuva kad nemaš drugih mogućnosti. Uzeli su me i odveli u sobu ili gde već. Do sutradan nisam uopšte videla ćerku, a nisam mogla da dočekam taj momenat. Ne samo što nisam videla ćerku, nego su i mojim ukućanima rekli: “Treba mnogo lekova, infuzija, obavezno, jer je mnogo loše”. Nikome nisu dopustili da dođe da nas vidi.

A ovi, mnogo mi je žao njih, jer su dosta potrošili za lekove, a meni nisu ništa dali, ništa, veruj mi da mi nisu ni paracetamol dali, a kamoli nešto drugo, jer nije, nije mi bilo potrebno. Do sutradan nisam ni kap vode popila, nisu bre hteli, jer su svi bili Srbi, nisu hteli da te... Samo su se plašili kad je dolazila vizita ujutro, tada bi brzo došli da ti srede krevet, i da te pregledaju. Tada su videli koliko sam mokra, koliko sam... i drugarice ono što su imale delile su, one što su došle pre mene, i neko im je doneo nešto da popiju. Jedna sad ne znam njeno ime, zaboravila sam, dala mi je kutiju “Plazme” i jedan sok, mislim da je bio od borovnice, znaš, to sam imala... Dala mi je, pila sam to od večeri do jutra.

I sutradan kad su mi doneli ćerku, o Bože, odmah sam prepoznala moje dete, imala je neku crnu kosu, mnogo slatka. O kad su ih doneli... jer su ih stavljali po nekim velikim, kao onaj sto, tu su u jednom redu stavljali svu decu. Doneli si svakoj [bebu] sa njenim brojem. O, njeno lice je bilo ledeno, jer nije bila pokrivena, led. Uzela sam je i približila sebi, ali nije uopšte sisala, nije uopšte sisala, odmah je zaspala. Onda mi je bilo žao zašto nije sisala. Mislila sam, da li će joj dati da jede, pije? Njih su onako hranili. Bilo mi je žao nje kad su je uzeli.

Znaš, puštali su nam po pola sata i onda dok je došlo vreme. Bila sam tu dva dana, nisam htela da je tu vakcinišu. Jer su pričali: “Daju im nešto loše, štetno, sigurno hoće da im naude”, i nisam prihvatila, rekla sam: “Ne, neću da joj dam vakcinu, daću joj posle”. Onda sam je odvela u Dom zdravlja, i dala sam joj tu prvu vakcinu koju dobijaju. Čak su mi se i ta dva dana činila predugačka, jer se niko nije brinuo o tebi. Opet, bili smo u rukama u čijim smo bili, morao si da radiš kako ti kažu.

Intervjuerka: Koje godine se rodila ćerka?

Sagovornica: Ćerka se rodila 1970. godine... ‘97., 1997. Dan pre mog 25 rođendana.